

4.09.2023

Dansk erhvervsliv bør bidrage til et fælles EU-modsvar til USA og Kina

Dansk erhvervsliv bør komme med bud på, hvordan vi kan sikrer et samlet EU-modsvar til Kina og USA og gøre EU i stand til at konkurrere eksternt på statsstøtten.

Skrevet af

Anders Overvad

Svend Roed Nielsen

📞 +45 25 26 75 23

✉️ srn@thinkeuropa.dk

De seneste års kriser har rykket ved de globale spilleregler og tydeliggjort, at verden er blevet mere usikker, og verdenshandlen er blevet mindre fri. Derfor har regeringen nedsat et nyt virksomhedsforum for globale risici.

Det skal rådgive regeringen med konkrete input til, hvordan danske virksomheder bedst kan navigere i en ny geopolitisk virkelighed og forholde sig til samspillet med EU's industripolitik.

Det er et vigtigt initiativ, for når man i EU former industripolitikken, vil det have stor indflydelse på de danske virksomheder. Derfor skal erhvervslivet naturligvis forholde sig til de diskussioner, der på nuværende tidspunkt foregår i resten af EU.

Det er diskussioner om, hvordan man eksempelvis sætter fremtidens rammer for statsstøtte, både i størrelse og udmøntning, hvordan man forbedrer virksomhedernes generelle rammevilkår, om virksomheders investeringer i udlandet skal begrænses af strategiske hensyn, og hvordan man skaber robuste forsyningskæder.

Grøn omstilling eller innovation?

Starter man med spørgsmålet om statsstøtte, har EU allerede forlænget den midlertidige lempelse af statsstøttere reglerne fra corona-tiden, fordi der var behov for et modsvar til statsstøtten i USA og Kina.

Det har gjort det relativt mindre attraktivt at investere i EU, selvom EU's statsstøtte i størrelse faktisk svarer til den amerikanske. Men i EU har statsstøtten været rettet mod innovation og udvikling frem for produktion som i USA, hvor midlerne desuden er langt mere tilgængelige.

Men udformningen af EU's statsstøttere regler indeholder mange dilemmaer. Lige nu lægger EU-Kommissionen op til et fokus på kendte grønne teknologier, men ved at fastlægge teknologierne på forhånd risikerer vi at satse forkert, da alle fremtidens grønne løsninger ikke nødvendigvis er kendt endnu.

Derfor bør man fra dansk side afklare, om man skal arbejde mod et teknologineutralt fokus. Men ved at åbne for flere løsninger, risikerer vi at sprede midlerne så tyndt ud, at det ikke rykker noget og slet ikke i den globale konkurrence med Kina og USA.

Her bør vi forholde os til, hvad vi specifikt vil opnå med industripolitikken. Ønsker vi fart på den grønne omstilling eller på innovation?

Afvejningen vil få direkte konsekvenser for hvilke virksomheder, der vil kunne få støtte. For hver gang man prioriterer noget op, prioriterer man også noget ned.

Danske virksomheder kan komme i klemme

Statsstøtte er dog ikke en ufarlig leg for danske virksomheder, da det i reglen er noget, som store lande med store virksomheder vinder i over små lande med små virksomheder. Faktisk har vi allerede fået en forsmag på, hvor galt det kan risikere at gå.

I 2020 og 2021, hvor reglerne om statsstøtte i EU var lempet i forbindelse med coronakrisen, ansøgte Tyskland om at støtte sine industrier med flere euro end alle de andre EU-lande tilsammen. Det skete selvom den faktiske udmøntning dog langt fra blev så stor.

Derfor er der en risiko for, at permanent lempede regler vil betyde, at danske virksomheder kommer i klemme, hvis de også skal konkurrere med den tyske.

Omvendt er det danske erhvervsliv også afhængigt af samhandlen med Tyskland, så vi skal heller ikke ende i en situation med tysk industridød, da det også ville ramme den danske industri hårdt, da mere end 100.000 danske arbejdspladser er knyttet til eksporten til Tyskland.

Dansk erhvervsliv bør komme med deres bud på, hvordan vi fra dansk side sikrer et samlet EU-modsvar til Kina og USA og gøre EU i stand til at konkurrere eksternt på statsstøtten uden at sætte den interne konkurrence i EU's indre marked ud af kraft.

Mere fokus på konkurrenceevne og arbejdskraft

Dertil har diskussionen om virksomhedernes generelle rammevilkår selvsagt også indflydelse på dansk erhvervsliv. Hvor halter det med konkurrenceevnen set med danske øjne?

Skal der være fokus på udbygning af de europæiske kapitalmarkeder? En forbedring af EU's infrastruktur, herunder den digitale, eller mangler der i virkeligheden eksempelvis flere budzoner på det tyske el-marked?

EU's adgang til kvalificeret arbejdskraft bør også have opmærksomhed, nu hvor regeringen har erklæret det for den vigtigste valuta.

Det gælder også selvom Danmark ikke er med i dele af EU's fælles politik på området grundet vores retsforbehold. EU står nemlig over for en kæmpe udfordring, idet arbejdsstyrken i hele Unionen står til at skrumpe voldsomt de kommende år.

┌ Danmark bør sætte sit præg på konkret lovgivning

Når industripolitikken fylder meget i EU, skyldes det, at EU gerne vil kunne mere selv, da man er for afhængig af omverdenen. Russisk energi har her været det mest illustrative eksempel.

I denne situation har EU-Kommissionen luftet ideen om, at der skal kunne nedlægges forbud mod, at virksomheder investerer i strategisk vigtige sektorer uden for EU. Det er et potentielt ret vidtgående indgreb i virksomhedernes investeringsfrihed.

Dertil ser Kommissionen gerne, at eksportkontrol fremover koordineres tættere i EU. Da dette vil kunne få store konsekvenser for erhvervslivet, er det vigtigt, at Danmark får sat præg på den konkrete lovgivning.

┌ Tiden kalder på et globalt fokus

Men det er ikke nok at kigge indad. Tidens udfordringer kalder på et globalt udsyn, hvor handelspolitikken igen skal i spil.

Når Kina i dag sidder på den globale forsyning af kritiske råstoffer, er det ikke kommet af sig selv, da mineindustrien er den sektor, som samlet har modtaget mest støtte i Kina. Den afhængighed skal mindskes, og derfor har EU's nylige aftale med Chile særligt fokus på råstofleverancer.

Så hvor skal EU se hen for at styrke forsyningskædernes robusthed?

En af vejene til adgang til australsk lithium ligger lige for, mens en generel diversificering af forsyningskæderne kræver et større analysearbejde og samarbejde,

som de enkelte virksomheder er i gang med og som vil kunne understøttes af, at EU laver de rigtige handelsaftaler.

Da den danske konkurrenceevne unægteligt hænger sammen med resten af Europa, er der alt for mange centrale spørgsmål, der er for vigtige til at overlade dem til de andre EU-lande. Særligt når de potentielle konsekvenser kan vise sig at være vidtrækkende. Så det er bestemt glædeligt, at den danske regering inddrager erhvervslivet. Lad os håbe at virksomhederne griber muligheden.